

SAVRIMENA PROZA

EDICIJA

Bunjevački pisci

IZDAVAČ

Bunjevačka matica

UREDNIK

TAMARA BABIĆ, dipl. ecc.

RECENZENTI

Geza Babijanović, dipl. pravnik

Mijo Mandić, dipl. arh.

LEKTOR I KOREKTOR

Mr Suzana Kujundžić Ostojić

KNJIGU POMOGLI:

Pokrajinski sekretarijat
za kuluru i javno informisanje

TIRAŽ:

300 komada

CIP - Каталогизacija y publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.42(497.11)-32

Šarčević, Stipan, 1943-

Tragovi vremena / Stipan Šarčević. - Subotica:
Bunjevačka matica, 2014 (Subotica: Čikoš štampa). - 112 str.;

21cm. - (edicija Bunjevački pisnici)

Tiraž: 300.

ISBN 978-86-85409-95-0

COBISS.SR-ID 282951687

RECENZIJE

„Tragovi vrimena“ prva zbirka pripovidaka Stipana Šarčevića pisana bunjevačkim jezikom pridstavlja značajan pokušaj da se u istorijskom sićanju zadrže, ko što i sam naziv zbirke kaziva, tragovi vrimena.

Radnje u svim pripovilkama smištena su u niki pedaset do šezdeset godina, otprilike onoliko vrimena koliko je i sam autor bio svidok svog vrimena, il koliko je sazno po kazivanju svidoka iz ti vrimena.

Paleta njegovi izražajni sridstava kreće se od proste deskripcije događaja i jednostavne, prizemne naracije junaka njegovi pripovidaka do složeni filozofski razmišljanja isti.

Mara sluškinja, postaje gospoja al u tom procesu ostaje sama jer nema dovoljno snage i hrabrosti da svoj život provede sa čovikom za kojega smatra da je nije dostojan, koji na kraju doživljava tragičnu sudbinu.

Tome ne privaća Radinu ljubav koja gine u saobraćajnoj nesrići, a i sam Tome tragično završava svoj život.

Ljubav je u njegovim pripovilkama snažna i bolna, a često i tragčna. Nesrićna ljubav završava s rastankom, a često i tragčno. Zbog take ljubavi često snose posljedice potomci ko nevine žrtve zabranjene ljubavi. To se događa u pripovilkama „Čika Ljuba“ i „Bećar“.

Ponekad junaci njegovi pripovidaka i pribole prvu ljubav i nađu sriću u drugoj, al se to ritko dešava, ko na primer u pripovilkama „Još malo je ostalo“ i „Ljubav na moru“.

Ljubav u njegovim pripovilkama odnosi pobeđu nad ukorenjenim malograđanskim običajima i pridrasudama koje su dugo prisutne u ovom podneblju.

U pripovilkama „Uskočkinja“, Kata i Blaško uprkos protivljenju Katini roditelja ipak donose odluku da taj brak private.

Period uspostavljanja nove vasti i novog poretka nakon završetka Drugog svitkog rata, Stipan Šarčević je veoma virno i plastično opisao, polazeć od sopstvenog iskustva, u njegovoj porodici i okolini.

Tragične sudbine i lica koje su vršile otkup i njevi žrtava veoma je virno opisao u pripovilkama „Privati sadašnjost“, a pripovilke „Sedam godina“, „Hrast“ i „Ne rasprodaje se majka“ pridstavlja poseban izlet autora u svit apstrakcije i pokušaja da na jedan misaoni i alegorijski način pridstavi snagu ljubavi prema domovini, prirodi i čoviku osuđujuć sve one sile i procese koji tu ljubav negiraje.

Vrlo ubidljivo i uvirljivo u pripovilkama „Počeli dolaziti zarobljenici“ autor prikazuje sudbinu ratnog zarobljenika i njegove supruga koji su u ratnim godinama živili svoj život opterećen pogriškama i iskušenjima da bi konačno zajedničkim priznanjem nastavili dalji život.

Poseban dio ove knjige pripovidaka, koji nosi naziv „Manda, Kata i Blaško“ na vrlo realan i konkretan način prikazuje sva ona zbivanja i događaje koji se u bunjevačkim sridinama dešavaju. Manda se dala na nevolju, jel neće da podili svoju imovinu koju bi dica, a posebno zet, prodali. Odlučno se zalaže za očuvanje korena od pridaka da njim

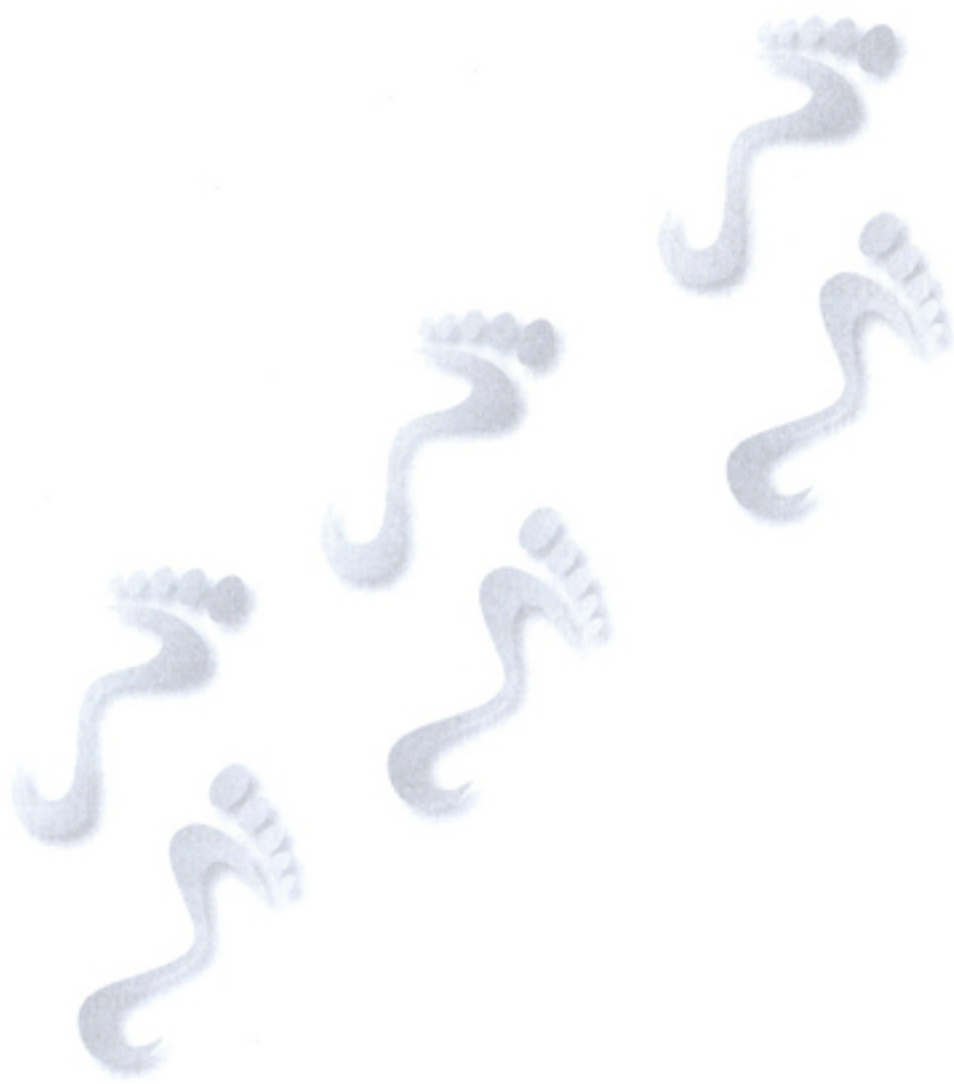
se kosti u grobu ne bi priokrenile.

„Manda skoro u buvari“ na humoristički način pridstavalja ženu svesnu svoje ličnosti, koja se ne libi da kaže svoje mišljenje i iznese svoj sud i po cini posljedica.

„S Mandom nema šale“ na isti način iskazuje borbeni duh žene da ostvari svoju pravdu i istinu čak i u slučaju banalnog saobraćajnog prikršaja. A u pripovitki „Bola te ne ila“, autor se ponovo vraća temi ljubavi, al sad u zrilim godinama ko reminescenciju i Mande i Blaška na njeve ne ispunjene ljubavi u mladosti i mirenja sa sudbinom posli toliko godina, kad se više izgubljeno ne mož povratit.

Bogatsvo tema, ideja, događaja, osićanja i sudbina vrlo su jasno izraženi pristupačnim stilom ko i pisanje na izvornom bunjevačkom jeziku priporučiva čitaocu da ove pripovitke pročita.

Geza Babijanović, dipl. pravnik

Prva zbirka pripovidaka Stipana Šarčevića nosi naziv „Tragovi vrimena“. Pripovitke su pisane štokavsko ikavskim govorom, shodno govoru ljudi koji su dio pripovidaka a nose autentična bunjevačka imena, Mara, Vranje, Kata, Pajo, Pere, Joso i dr.

Kroz protok vrimena akteri života njegovi uloga oživili su prošlost, koja je smrvljena u najsitnije komadiće, al je neuništena. Odnosno, dotaknute su one ljudske sudbine ljudi u ratu, ljudi u otkupu, ljudi u novom društvenom poretku. To je naš čovik, opisan kako se snalazi tokom vrimena sa nevoljama koje donosi život, naročito nakon Drugog svitskog rata.

Tema pripovidaka je ljubav, koja je tragična, nostalgična i srična, što se posebno vidi u pripovitki „Uskočkinja“. A u nikim pripovitkama se ljubav odnosi na dom i domovinu, odnosno ljubav prema domovini.

Nike pripovitke bi se mogle definisat ko misaone, filozofske. To se posebno odnosi na pripovitku „Hrast“. On simboliše ljudsku snagu i veličinu da se odoli svim iskušenjima i nevoljama koje se u životu iskazivaje. Kroz karakter ovi ljudi se da naslutit mentalitet Bunjevaca i sve što ji je snašlo na vetrometini vrimena i prostora. Iz ovog proizilazi i jedna nostalgična crta za onim što se više neće ponovit, u onom vidu idilične patrijahalne bunjevačke porodice, koja je bila stub očuvanja identiteta naroda koji se u salašarskim oazama ko taki sačuvo.

Pripovida o otuđenju porodice, familije, koja se već otuđiva u prvom kolinu je „Manda, Kata i Blaško“.

Nadalje, opisiva iskonsku ljubav paora prema zemlji, ne rasporodaje se majka, i ljubav prema zemlji, ko i domovini. Ustvari, u njegovim pripovitkama protiče život sa svim onim osobinama koje se dešavaje u posliratnom životu: otkup, udarništvo, radne akcije, socijalistički način obrade zemlje, odnosno utirivanje naši slobodni ljudi u zadružni način življenja s naglaskom kolektivizacije a time i raspada porodične ćelije i žene ko, nosioca take porodice.

Kako se sad snać u toj kolektivizaciji i usmiravanju našeg

Mijo Mandić, arhitekta i istraživač prošlosti Bunjevaca